

Bu kitap, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 07/09/2012 tarih ve 153 sayılı kararı ile kabul edilen Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi (Adıgece ve Abazaca; 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programına göre hazırlanmıştır. Modüller olarak tasarlanan bu serinin ilk kitabı olan bu kitap, bu dersi ilk defa seçecek öğrenciler için tasarlanmıştır. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (ADÖÇ) tarafından belirlenen yabancı dil öğretimi ve öğrenme düzeyleri ve yeterli ölçütlerine göre, A1.1 seviyesi esas alınmıştır.

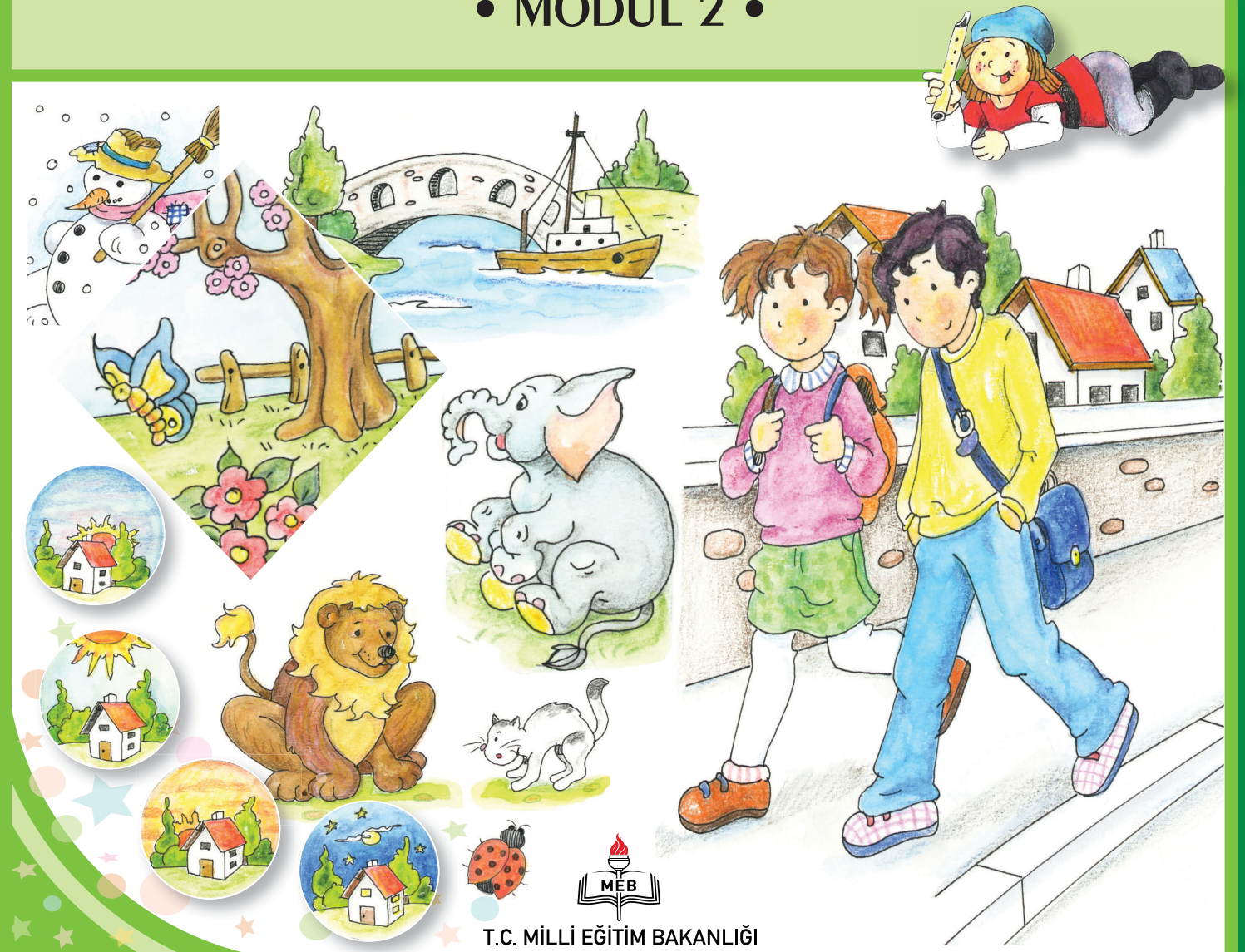
T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI - ABAZACA ÖĞRETİM MATERYALİ 6. SINIFLAR

6.
SINIFLAR

АԞСШԹА АРЦАГА ШӘКӘЫ АBAZACA ÖĞRETİM MATERYALİ

• MODÜL 2 •

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

5-8.
SINIFLAR

АԢСШӘА АРҘАГА ШӘКӘБИ
АBAZACA ÖĞRETİM MATERYALİ
•MODÜL 2•

Proje Yürütücüsü

KAFFED

Kafkas Dernekleri Federasyonu

Proje Koordinatörü

Özlem Aydemir

Editör

İrfan Okuyucu

Dil Uzmanı ve Yazar

Çetin Elmas

İrfan Okuyucu

Ölçme ve Değerlendirme

Ender Tiftikçi

Rehberlik

Ataman Oğuz

Ressam

Asiye Erin

Grafik Tasarım

Abdulkadir Polat

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Öüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden, İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder-varsa-taşım,
Her cerihamdan, ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden naşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl

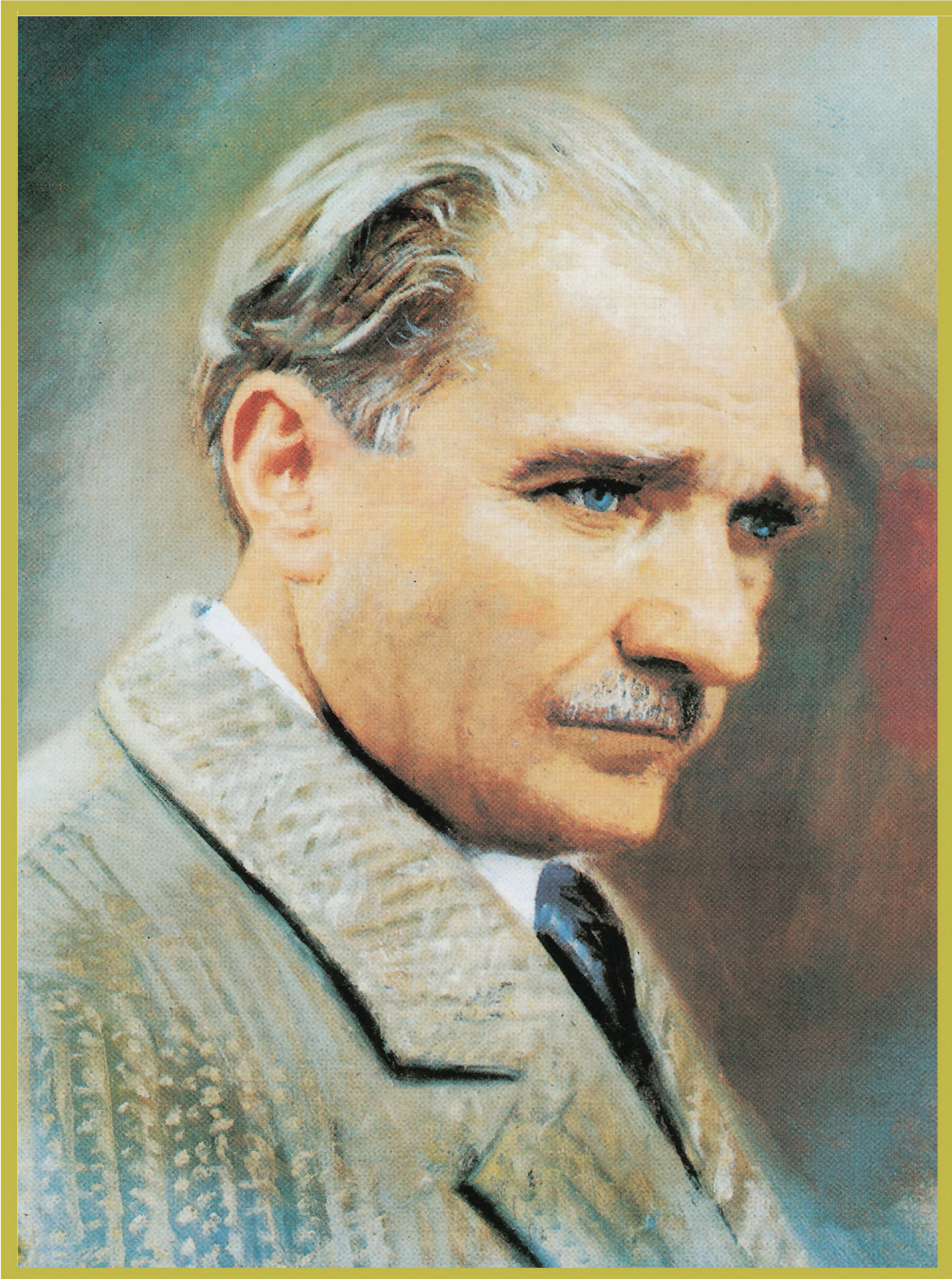
Mehmet Akif ERSOY

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyet'ini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetln imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hiyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

5-8.
SINIFLAR

АԢԾՄԹԱ ԱՐՇԱԳԱ ՄԹՔԹԻ
ABAZACA ÖĞRETİM MATERYALİ
•MODÜL 2•

Proje Yürütücüsü
KAFFED
Kafkas Dernekleri Federasyonu

Proje Koordinatörü
Özlem Aydemir

Editör
İrfan Okuyucu

Dil Uzmanı ve Yazar
Çetin Elmas
İrfan Okuyucu

Ölçme ve Değerlendirme
Ender Tiftikçi

Rehberlik
Ataman Oğuz

Ressam
Asiye Erin

Grafik Tasarım
Abdulkadir Polat

KİTAP HAKKINDA GENEL BİLGİ

Orta okulda okutulan 5 – 8. Sınıflar Yerel Diller ve Lehçeler seçmeli dersi kapsamında Adıge dili (Batı ve Doğu Lehçeleri) için hazırlanan öğretim programına uygun olarak yazılmıştır. Seçmeli dersler yönetmeliğine göre, öğrenciler herhangi bir seçmeli dersi istedikleri sınıfta seçebildikleri için, bu kitap ta modüler sisteme uygun olarak, 5-8. sınıf öğrencilerinden bu dersi ikinci defa seçecek olanlar için hazırlanmıştır. Modül 2 kitabı, Avrupa Birliği Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde belirtilen dile ilişkin yeterlilik düzeylerinden, A1.1 temel düzeyinin dil becerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Kitapta, hem Batı hem de Doğu lehçelerinde, Rusya Federasyonu'na bağlı Adigey Cumhuriyeti ve Kabardey Balkar Cumhuriyeti'nde resmi dil olarak seçilen lehçeler kullanılmıştır. Türkiye'de yaşayan Adigelerin bazı yöresel ağız farklılıkları olabilir. Bazı kelimelerde kullanılan sesler ya da yapılar bu kitaptan farklılık gösterebilir. Örneğin, Türkiye'deki Kabardeylerin cümle sonlarına /C/, Kabardey Balkar Cumhuriyeti'ndeki Kabardeylerin cümle sonlarına /щ/ sonekini kullanmaları gibi. İletişimi aksatmayan bu tür farklılıkları, öğretmen ders esnasında zamanı elverdiğince öğretebilir, bu farklılıklara kulak dolgunluğu kazanmalarını sağlayabilir.

Adigecede Kiril alfabesi kullanılmaktadır. Bu alfabenin öncelikle öğretilmesi, birincil amaç değildir. Alfabe, o dile ait sesleri temsil eden sembollerdir. Öğrencilerin öncelikle o dile ait sesleri tanımaları ve bu sesleri doğru üretmeye başlamaları beklenmektedir. Bu yaş grubunda öğrenciler, bu dile ait pek çok bilinmezle karşı karşıyadır: yeni sesler, vurgu ve tonlamalar, kelimeler, dilbilgisi yapıları, alfabe sembolleri, vs. Bu kadar çok bilinmezi bir anda öğrencinin karşısına çıkarmak, doğru bir yaklaşım olmaz. Bu sebeple bu kitapta, öncelik, Adigecede olup Türkçede olmayan seslere ağırlık vererek, bu sesler ve bu seslerin kullanıldığı kelimeleri sürekli dinleterek ve söyleterek, dilin ritmine alışmaları istenmektedir. Bu sesleri temsil eden semboller olan alfabedeki harfler ise, öğrenciye her üniteye farklı sayıda sunulmaktadır. Yazma becerisi olarak, öğrencilerin bu harfleri ve kelimeleri önce noktalı şekillerinin üzerinden geçerek, daha sonra bağımsız olarak yazarak pratiklerini geliştirmeleri beklenmektedir. Bu modülde, öğrencilerin alfabedeki harfleri ve öğrendikleri kelimelerin nasıl yazıldıklarını sadece 'tanımaları' beklenmemekte, sözlü ifade edebildikleri sık kullanılan kelime ve cümleleri yazabilmeleri de hedeflenmektedir.

Modül 2'de dört temel dil becerisinin (dinleme, okuma, yazma, konuşma) geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Adigecede yer alan sesler, Türkçede yer alan seslere göre çok farklılık gösterdiği için, özellikle bu seviyede öğrencilerin bu seslere alışması, bu sesleri sürekli duyarak sesler arasındaki farkları ayırt etmeye başlaması ve yıl sonuna doğru bu sesleri doğru telaffuz etmeleri beklenmektedir. Özellikle bu düzeyde çoğu söz ve eylemler, kalıplar hâlinde öğretilmek üzere tasarlanmıştır. Konuşma becerilerinin gelişmesi için, metin içindeki diyalogların, ayrıca rol yapma, doğaçlama, drama gibi yöntemlerle tekrar edilmeleri önerilmektedir. Bu modülde yazılı ifadelerin oranı artırılmıştır ve Modül 1'e göre öğrencilerin okuma becerilerinin gelişimine daha fazla yer ayrılmıştır.

ÜNİTE İÇERİKLERİ

ALFABE

ÜNİTE 1

BOŞ ZAMANLARIMIZ

Dil İşlevleri: Düzenli yapılan işleri ifade etmek; Davet etmek, daveti kabul etmek, daveti geri çevirmek;

Aktif Kelimeler: Haftanın günleri, günün bölümleri, büyük ziyareti, spor yapmak, sinemaya gitmek, okula gitmek, yürüyüş yapmak, ödev yapmak, kitap okumak, yemek yapmak, alışveriş yapmak, ne zaman?, Hadi!,

ÜNİTE 2

BİR GÜNÜM

Dil İşlevleri: Saati sormak, tam ve yarım saatleri söylemek; günün farklı dilimlerinde selamlaşmak

Aktif Kelimeler: Günaydın, iyi günler, iyi akşamlar, iyi geceler, gece, gündüz, öğle, akşam,

ÜNİTE 3

MEVSİMLER / HAVA DURUMU

Dil İşlevleri: Hava durumunu sormak, anlatmak;

Aktif Kelimeler: güneş, fırtına, rüzgar, kar, yağmur, bulut, sıcak, soğuk, mevsimler, üşümek, terlemek, sayılar (1-100)

ÜNİTE 4

HAYVANLAR DÜNYASI

Dil İşlevleri: Hayvanların özelliklerini tarif etmek; mukayese etmek

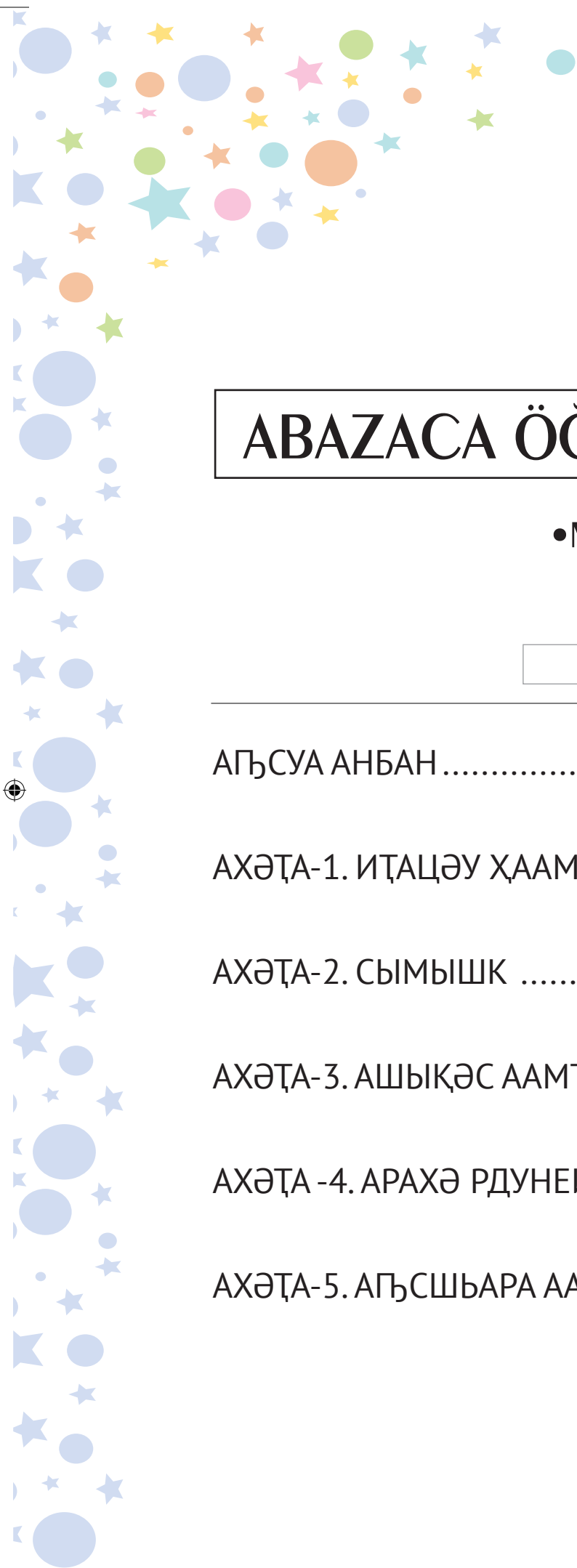
Aktif Kelimeler: ayı, yarasa, kanguru, papağan, yunus, balina, aslan, köpekbalığı, panda, fil, uğurböceği, kelebek, balık, domuz, kedikertenkele, salyangoz, kaplumbağa, karınca, iki ayaklı, dört ayaklı, 'daha...'; 'ona göre daha...';

ÜNİTE 5

TATİL ZAMANI

Dil İşlevleri: Yer sormak; yol tarif etmek; basit yönergeler vermek

Aktif Kelimeler: tatil, dağ, yüksek, müze, park göl, gemi, köprü, kütüphane, restoran, postane, araba parkı, hastane, dernek, supermarket, tiyatro, nehir, harita, kaybolmak, yorulmak, soru sormak, acıkmak, sağ, sol, ön, arka, düz gitmek, saga dönmek, yanında, karşısında, karşıya geçmek, uzak, yakın,

АБАЗАСА ӨГРЕТІМ МАТЕРІАЛІ

•MODÜL 2 •

İÇİNDEKİLER

АҒЫСУА АНБАН	4
АХӘҒА-1. ИҒАЦӘУ ҒААМҒАҚӘА	5
АХӘҒА-2. СЫМЫШК	15
АХӘҒА-3. АШЫҚӘС ААМҒАҚӘА - АМШ ШЫҚАЛО	27
АХӘҒА -4. АРАХӘ РДУНЕИ	39
АХӘҒА-5. АҒЫСШЫАРА ААМҒА	53

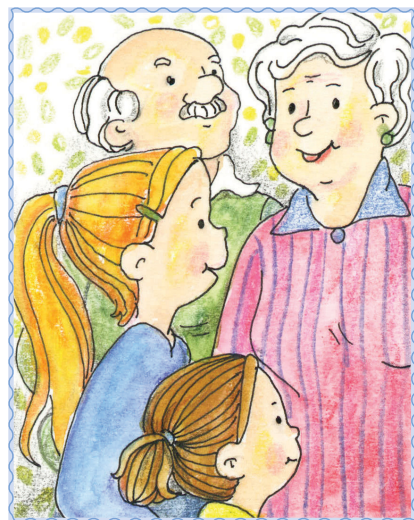

АҢСҮА АНБАН

А	Б	В	Г	Гь	Гә
Б	Бь	Бә	Д	Дә	Е
Ж	Жь	Жә	З	З	Зә
И	К	Кь	Кә	Қ	Қь
Қә	Җ	Җь	Җә	Л	М
Н	О	П	Пь	Р	С
Т	Тә	ҫ	ҫә	У	Ф
Х	Хь	Хә	Ҫ	Ҫә	Ц
Цә	Ц	Цә	Ҫ	Ҫь	Ч
Ч	Ҫ	Ҫә	Ш	Шь	Шә
	Ы	Ӧ			

АХӘТӘ-1. ИҘАЦӘУ ҘААМҘАҚӘ

Аиҗабәцәә рбара

Тенис асра

Аспорт ақатарә

Аныкәара

Адцә ақатарә

Ашәкәы агъхьара

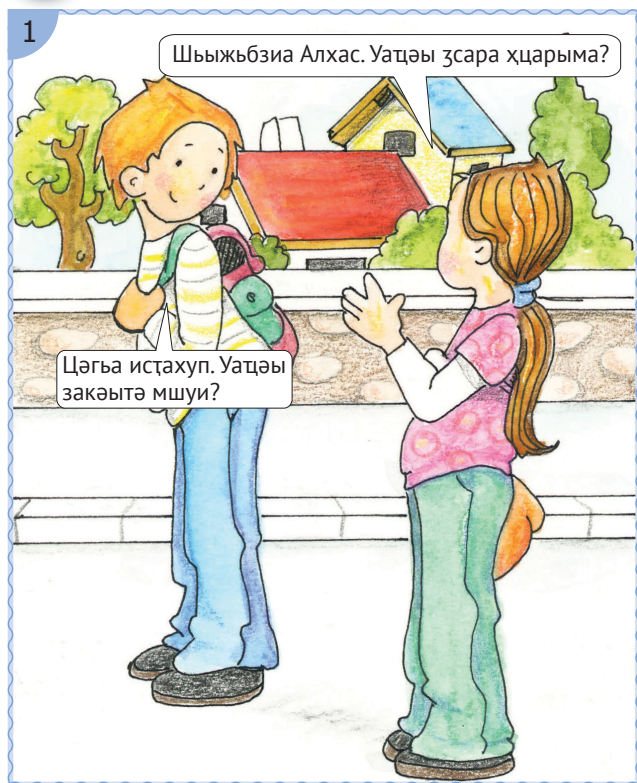

Ахәы ақатарә

Ахәәахәтра

1 **Алхас имчыбжык шп̆амфасуа?**

2

Ашѣахъа

Ап̆шьааша

Асабша

Афаша

Ахѣаша

Амѣыша

Ахаша

3

Алхас имчыбжык шъеиасуа?

07
Ашэахъа

08
Аѡаша

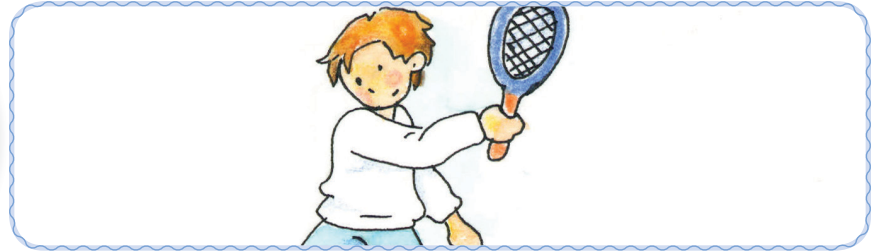
09
Ахаша

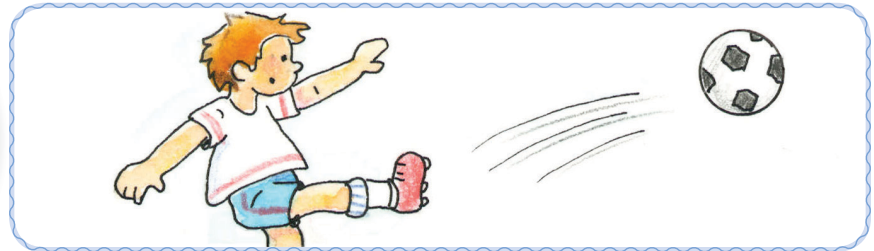
10
Агъшьааша

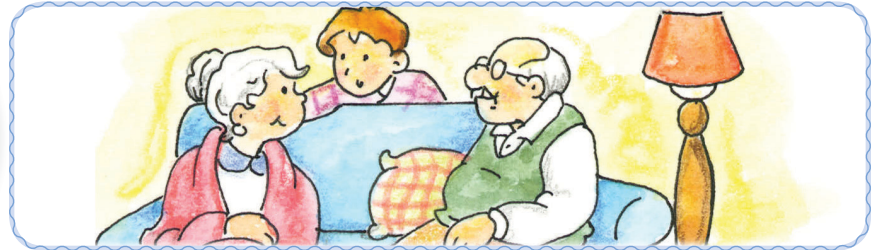
11
Ахэаша

07
Асабша

12
Амеыша

4 Мчыбжьыктәи шәыплан шәырхиа.

Ашәахьа	Аәаша	Ахаша	Ап̄шьяаша	Ахәаша	Асабша	Амәыша

5 Шәыза мчыбжьыктәи иплан шәазцаа. Иарбоу аицәажәара еип̄ш шәхатәы план еиқәшәыршәа.

Асабшаены	Сара сыла уарыма?(баарыма?)
Асабша	

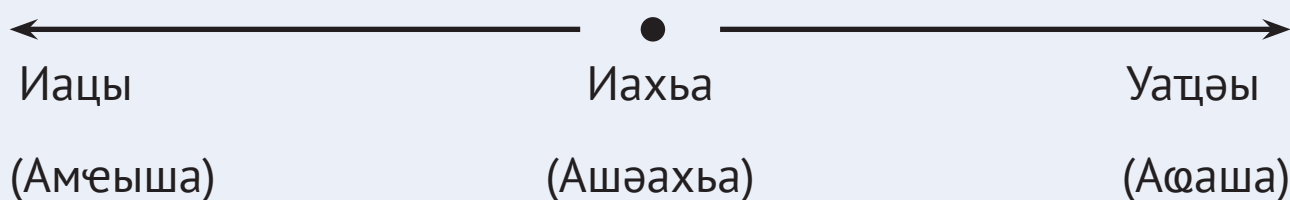
Иќалоит, снейп.

Мап сьзнейзом

Абызшәа ахархәара

Ҷанбацари?
Иахья хцап.

Ашәахьяәны

Ашәахьяәны

Акино ахь сцоит.

Абызшәа ахархәара

Сара

Акино ахь

Сцоит

Уара-бара

Ашкол ахь

Уцоит-бцоит

Ани-иара-лара

Апарк ахь

дцоит

Ҳара

Акино ахь

ҳцоит

Шәара

Ашкол ахь

шәцоит

Анҫ-дара

Апарк ахь

ицоит

6

Ашәахьа ашкол ахь ҳдоит, ашкол ахь ҳдоит.

Шьыжьымтан рағұхьаза акәны, ашкол ахь

Ақаша ашкол ахь ҳдоит.

Ахаша ашкол ахь ҳдоит.

Ағшьаша ашкол ахь ҳдоит.

Ахәаша ашкол ахь ҳдоит.

Асабша аиарта ағны ҳазыцәоит.

Амәыша аиарта ағны ҳазыцәоит.

7

Шьыжьы

Шьыбжьон

Ахәылға

Ацых

Апъхъашъеи аѡышъеи сѡоит.

Аа

Ее

Оо

Мм

Арба

_ рб _

.....

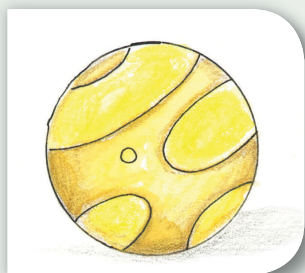
Ы ы

Ы

Асы

А _ ы

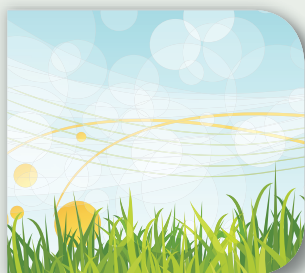
.....

Ампыл

Амп _ л

.....

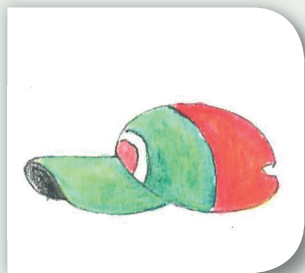
Пъпъ

Пъа Пъы

Апъсабара

А _ сабара

.....

Ахылпъа

Ахыл _ а

.....

Апұхьашьей ақышьеи сцоит.

П п

Апырпыл

А _ ыр _ ыл

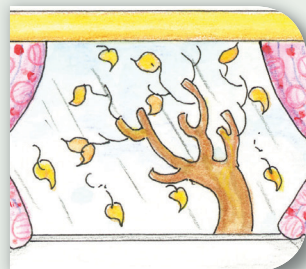
.....

Анапы

Ана _ ы

.....

Ғ ғ

Ға Ғы

Ғағалан

_ ағалан

.....

Асаағ

Асаа _

.....

Т т

Та Ты

Аты

А.ы

.....

Атама

А _ ама

.....

Апұхьашьей ақышыей сцоит.

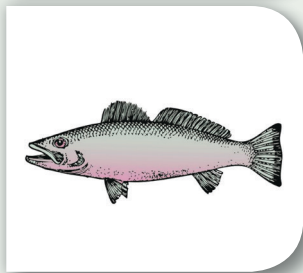
З З

За Зы

Азия

А_ия

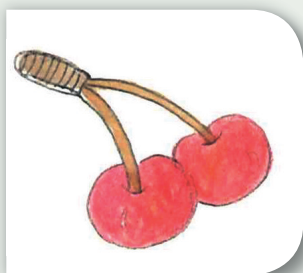
.....

Апұсыз

Апұсы_

.....

Ц Ц

Ца Цы

Аца

А_а

.....

Ацыца

А_ы_а

.....

Тц Тц

Ца Цы

Ацла

А_ла

.....

Ацыс

А_ыс

.....

Ап̣хъашъеи аф̣ышьеи ст̣оит.

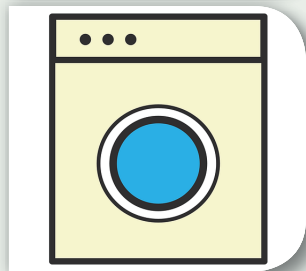

Зә зә

Зәә Зәы

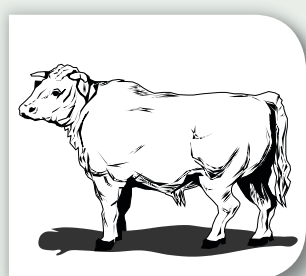
Азәы

А _ ы

Азәзәага

А _ _ ага

Цә цә

Цәә Цәы

Ацә

А _

Амацәаз

Ама _ аз

(Азгәаҭа. Цәә ауф̣ы изы арацәә рбагоуп. Ан-анацәә аб-абацәә)

Цәә цәә

Цәәә Цәәы

Ацәә

А _ а

Аецәә

Ае _ а

АХЭҢА-2. СЫМЫШК

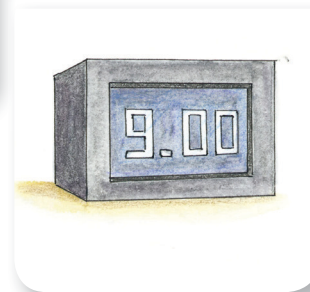

1 Уазызырҕы, (Базызырҕы), ртыҕықаа рзыҕышаа.

2   Гәында лымшык уазызырҕит.
Уажәы ура умшык ҳаҳәа.

3 Асааҕ шакаузеи?

Асааҕ быжьба

Асааҕ ааба рыбжьа

Асааҕ жәаҕа

Асааҕ ҕшьба рыбжьа

Асааҕ хәба

Асааҕ фба рыбжьа

4 Абызшәа ахархәара

Гәында асаат шакарзы дгыдои?

Гәында асаат быжьбарзы дгылоит.

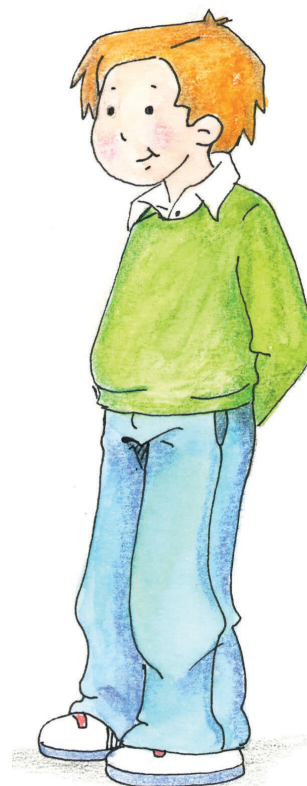
07.00

18.00

Асаат шакарзы хцари?

Асаат фбарзы хцап.

Иацу адырра

Кавказ

Тырқәтәыла

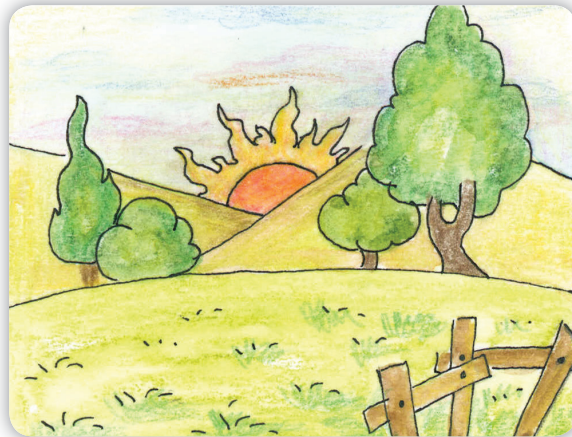
Асаат ф-ба

5

Апүсшәа еибүхәара.

07.00

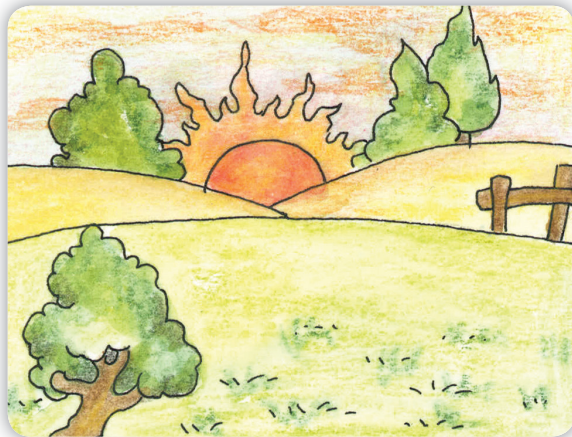
Шыжьбзиа

12.00

Мшыбзиа

18.00

Хәлабзиа

23.00

Цхыбзиа

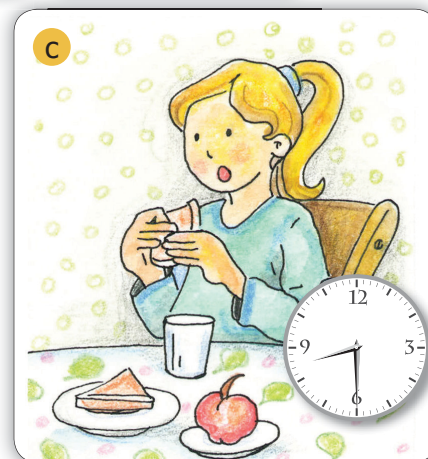
Уахәапшы (бахәапшы), уазызырфы (базызырфы), еиҥахәа, узырфы (бзырфы), еиқәыршәа.

Шыжы

Шыбжыон

Ахәылҕа

Ацых

1- Асаат 07.00. Шыжыуп.

2- Асаат 19.00. Хәылҕазуп.

3- Асаат 08.30. Шыжыуп.

4- Асаат 20.30. Хәылҕазуп.

5- Асаат 13.00. Шыбжыонуп.

6- Асаат 01.00. Цхыбжыонуп.

Узырфы(Бзырфы). Асаат асахыа ҥых. Иакоуцо(Иакабцо) хәа, Ианца.

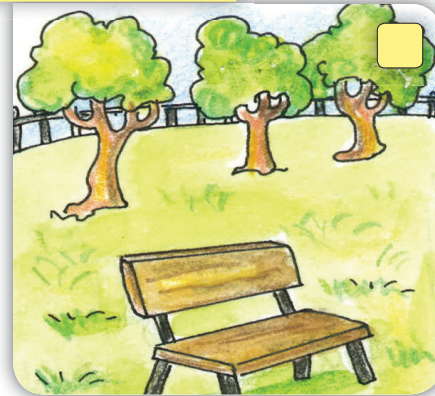
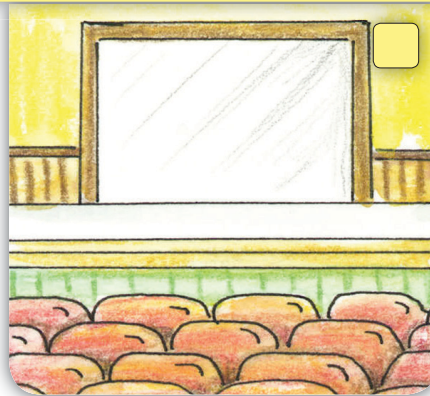
Сеыскәабойт.

Узырфы (Бзырфы). Акэалап, адырга ата.

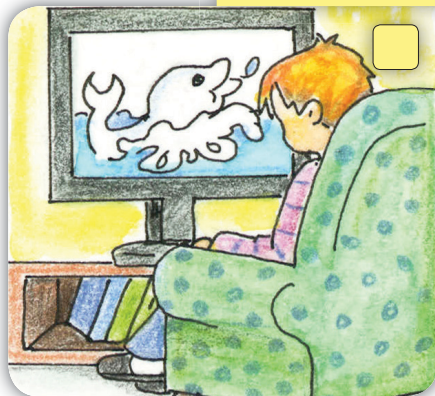
Алхас Асабша чынла икаитцой?

Гэында асаат шакарзы ашкол ахытэ аоныка дгыжбуазей?

Алхас ахэйлгыз крйфаншытахь икаитцой?

Алхас дабацо?

Ап̣х̣ьяш̣ья аф̣ыш̣ья сцоит.

Ш Ш

Ша Шы

Амшын

Ам _ ын

.....

Акамыршша

Акамыр _ _ а

.....

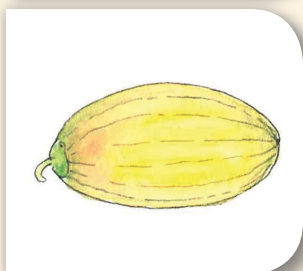
Шь Шь

Шья Шыы

Ашьха

А _ ха

.....

Ашьынка

А _ ынка

.....

Шә шә

Шәа Шәы

Амшә

Ам _

.....

Ашә

А _

.....

Апъхъашъа афышъа сдоит.

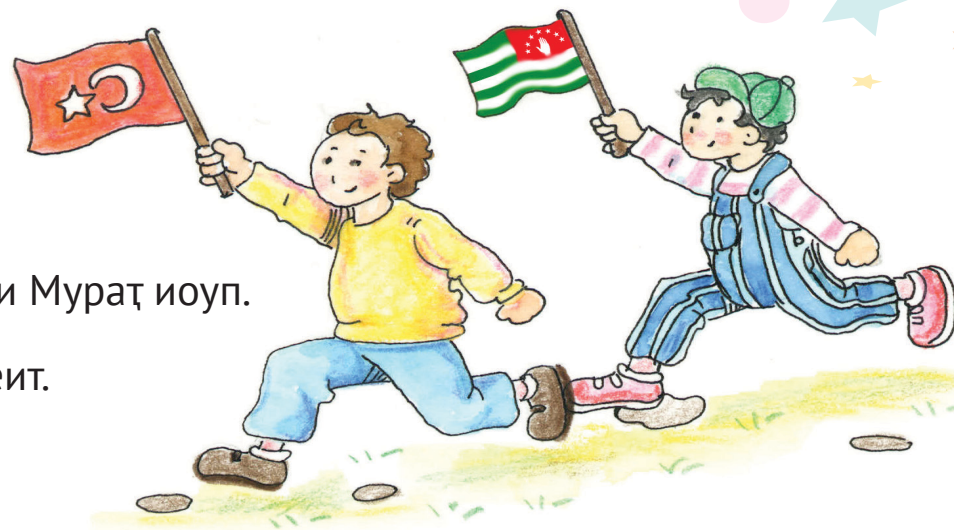
Наныкъара!

Наныкъара!

Наныкъара!

Ари Омар иоуп, ари Мураџ иоуп.

Омари Мураџи фует.

Жъ жъ

Жъа Жъы

Ажъ

А_ъ

.....

Ари Сыла лоуп,

ари Сымра лоуп,

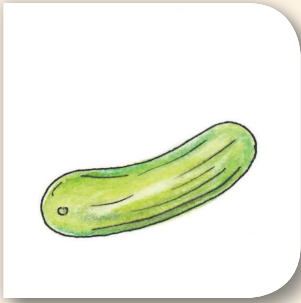
аригъы

Сылеи Сымреи Камаи фует.

Апъхъашъа афышъа сцоит.

Н Н

На Ны

Анаша

А _ аша

.....

Д Д

Да Ды

Нанду

Нан _ у

.....

Нанду афнахъы дцоит.

Ари Синем лоуп. Синем
айдгыларахъ дцоит.

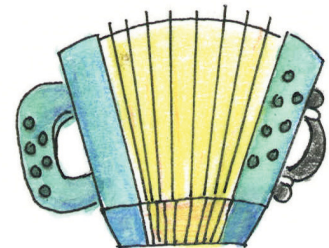
Синем дабацо? Айдгыларахъ дцоит.

Ажэарццак.

Арланаа ран лалтарра.

Ёадаш зкэыш.

Апъхъашъа аѡышьа сѡит.

Е е

Еа Еы

Аеада

А _ ада

.....

Ж ж

Жа Жы

Абжы

Аб _ ы

.....

Иахъа ақъа леиуеит. Амш хъѡуп.
Ари еуп. Ари еуаѡуп. Аеыуаѡ амѡаќны дѡит.

Кѡ кѡ

Кѡа Кѡы

Акѡардѡ

А _ ардѡ

.....

Хѡ хѡ

Хѡа Хѡы

Ахѡыс

А _ ыс

.....

Ари хѡсыуп.
Ахѡыс аѡурахъ иѡит.

Ап̄хъашъа афышъа сцоит.

З з

За Зы

Амырзакан Амыр _ акан .....

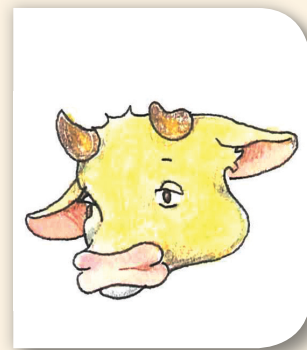

Х х

Ха Хы

Ашаха Аша _ а .....

Ари Амра лоуп. Ари Мрамза лоуп.
Амреи Мрамзеи азахтэы рзахуеит.

Жә жә

Жәа Жәы

Ажә А _ .....

Ахьяп̄арч А _ ап̄арч .....

Ари Амра лмырзакан оуп.
Абжыы еиқәшәаны игоит.

Апъхъашъа афъышъа сцоит.

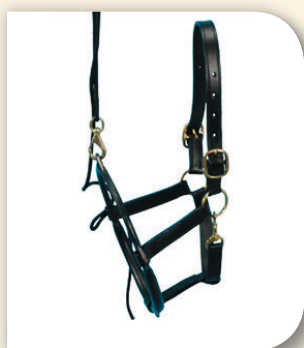
Ғь ғь

Ға Ғы

Адағь

Ада _

.....

Ғә ғә

Ғәә Ғәы

Ағәра

А _ ра

.....

Ари бноуп. Абна дууп. Абна ғъшзоуп.
Амзатәымҕа ахәәкны иҕоуп. Амза капхоит.

Хә хә

Хәә Хәы

Ахәырма

А _ ырма

.....

Ғ ғ

Ға Ғы

Амғ

Ам _

.....

Арт кәатақәоуп. Ари акәатақәа ран оуп. Уи иагьдууп иагьғъшзоуп.
Акәата ақәчарақәа ғъшзоуп.
Акәатақәа ран ақәчарақәа азахыы иагеит.

АХӘҘА-3. АШЫҚӘС ААМҘАҚӘА-АМШ ШЫҚАЛО

1 Узырҕы(Бзырҕы), ихарба, ихәа.

Амра

Апҕша

Ақәа

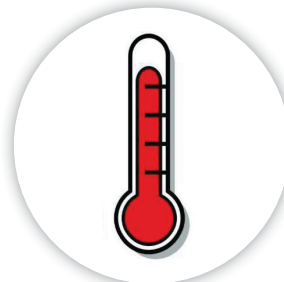
Асы

Асытхәа

Апҕта

Ашоура

Ахьта

2

Узырфы(Бзырфы), уфыза(бфыза) ицхэа

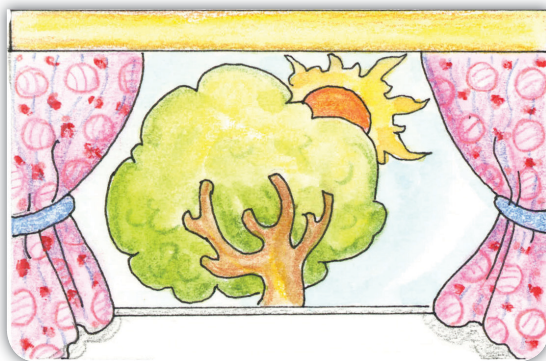
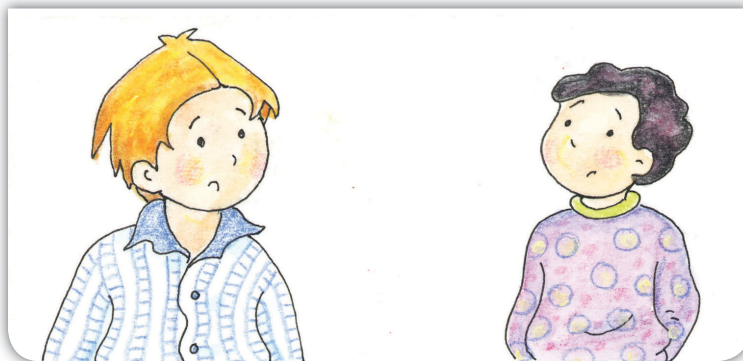
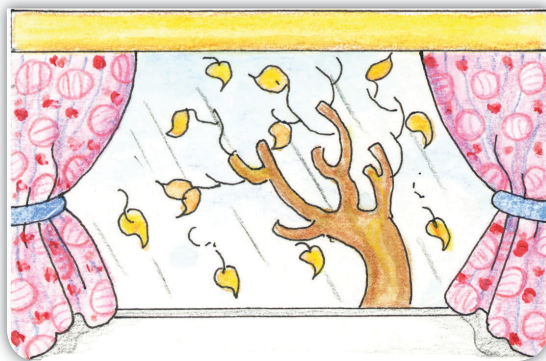
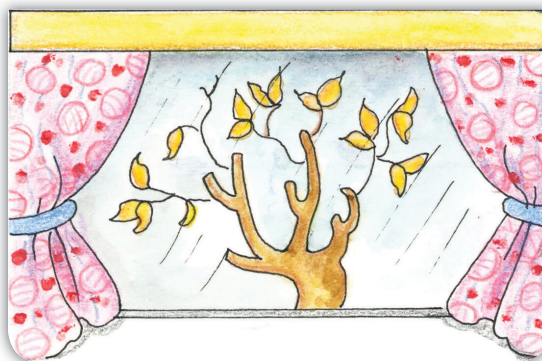
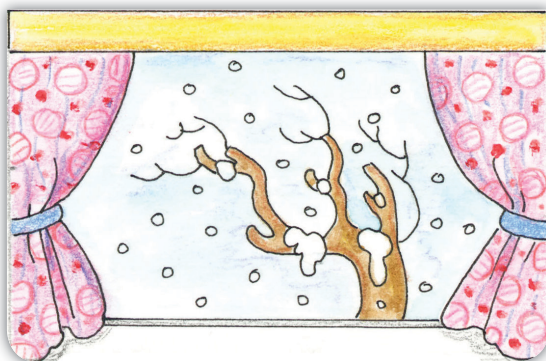

Иахъа амш шгъакоу?
Агъда хуп, ақаа леиуеит.
Халахъ еикъэуп, ҳазыхәмаруам.

Иахъа амш шгъакоу?
Асы леиуеит, агъша асуеит.
Халахъ еикъэуп, ҳазыхәмаруам.

Иахъа амш шгъакоу?
Ихътоуп, илеиуеит, асытәхәа асуеит.
Хшәоит, ҳазыхәмаруам.

Иахъа амш шгъакоу?
Гъхарроуп, амра кашуеит.
Хгәыргъоит, шәааи ҳахәмарп.

3 Узырфы(Бзырфы), уфыза(бфыза) ихәа.

3 Алымҗа аҗахәытхәытҗа хәмарра.

4 Абызшәа ахархәара

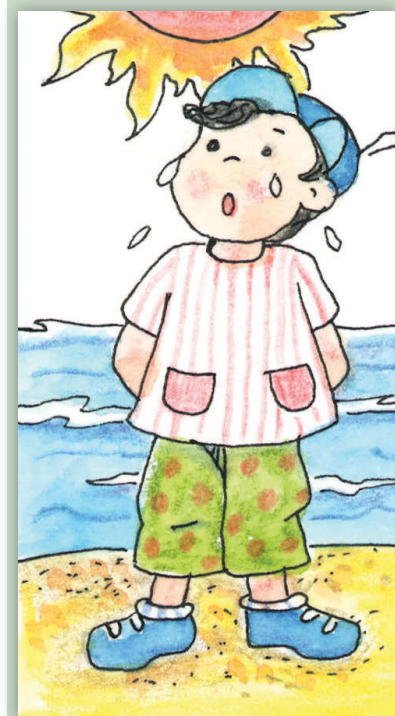
Иахьа амш асы амоуп. Ахьта сакуеит.

Сара	ахьта сакуеит.	Сара	ахьта сакзом.
Бара	ахьта бакуеит.	Бара	ахьта бакзом.
Уара	ахьта уакуеит.	Уара	ахьта уакзом.
Лара	ахьта дакуеит.	Лара	ахьта дакзом.
Иара	ахьта дакуеит.	Иара	ахьта дакзом.
Иара	ахьта иакуеит.	Иара	ахьта иакзом.
Хара	ахьта хакуеит.	Хара	ахьта хакзом.
Шәара	ахьта шәакуеит.	Шәара	ахьта шәакзом.
Дара	ахьта иакуеит.	Дара	ахьта иакзом.

Иахьа ашора баагъсуп. Агъхзы сылцуеит.

Сара	агъхзы сылцуеит.	Сара	агъхзы сылцзом.
Бара	агъхзы былцуеит.	Бара	агъхзы былцзом.
Уара	агъхзы уылцуеит.	Уара	агъхзы уылцзом.
Лара	агъхзы лылцуеит.	Лара	агъхзы лылцзом.
Иара	агъхзы илцуеит.	Иара	агъхзы илцзом.
Иара	агъхзы алцуеит.	Иара	агъхзы алцзом.
Хара	агъхзы халцуеит.	Хара	агъхзы халцзом.
Шәара	ахьта шәакзом.	Шәара	ахьта шәакзом.
Дара	агъхзы шәылцуеит.	Дара	агъхзы шәылцзом.

Ап̆хъашьей аф̆ышьей сцоит.

С с

Са Сы

Асыс

А _ ы _

.....

И и

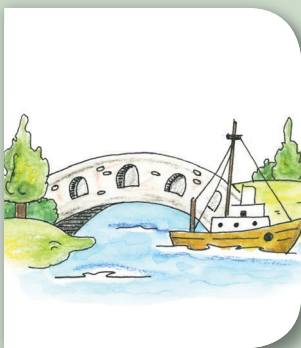
Иа Иы

Аимхэыц

А _ мхэыц

.....

Ашэырқәа
Ахатцәқкэынцәа ирыкәшэоит.

Х х

Ха Хы

Ацха

Ац _ а

.....

К к

Ка Кы

Акакан

А _ а _ ан

.....

Ап̣хъашъеи афышьеи сцоит.

Кь кь

Къа Къы

Асаркъа

Асар _ а

.....

Хә-хәыхәк хә-махә ѡак ирыкәтәоуп, хәба-хәба
җацаа рыцоуп,рымахә амахә аза икәтәоуп.

Кә кә

Кәа Кәы

Акәата

А _ ата

.....

Ць ць

Ца Цы

Ацъықәреи

А _ ықәреи

.....

Ах иханкәа ажә ихнахаҳаит.
Аҗыз ануркәкәуа ахәы ахы ахьхоу уахароуп.

Апұхьяшыеи ақышыеи сцоит.

Ц ц

Ца Цы

Ацыш

А_ыш

.....

Л л

Ла Лы

Ала

А_а

.....

Ғ ғ

Ға Ғы

Ағы

А_ы

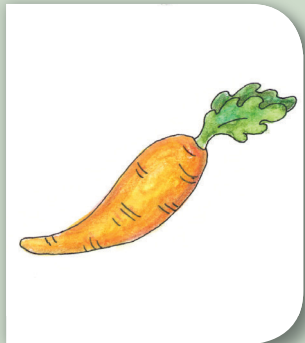
.....

Апұхьяшыеи ақышыеи сцоит.

Ч ч

Ча Чы

АчыХ

А_ыХ

.....

Хә-хәыхәк хә-махә ҫак ирыкәтәоуп, хәба-хәба
җаңға рыҗоуп, рымахә амахә аза икәтәоуп.

К к

Ка Кы

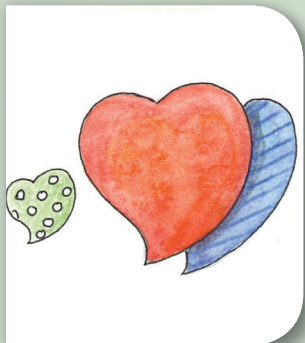
Апшқа

Апш_а

.....

Гә гә

Гәа Гәы

Агәы

А_ы

.....

Апъхъашъеи афышъеи сџоит.

В в

Ва Вы

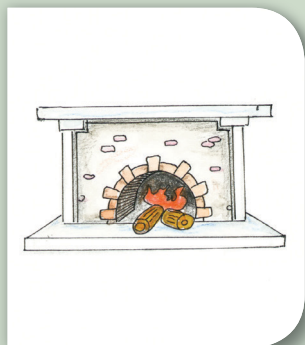
Аведра

А_едра

.....

К к

Ка Кы

Ауаџбаќ

Ауаџба_

.....

Къ къ

Къа Къы

Азараќъа

Азара_а

.....

Апұхьашьей ақышьеи сцоит.

Ғә ғә

Ғә Ғәы

Амағәә

Ама _ а

.....

Ашьынка

А _ ын _ а

.....

Ацха

А _ _ а

.....

Апхъашъеи афышьеи сцоит.

Ч ч

Ча Чы

Ачымазаѡ

А _ ымазаѡ

.....

Налчық

Нал _ ық

.....

Тә тә

Тәа Тәы

Атәыѡа

А _ ыѡа

.....

Афрына

А _ рына

.....

5

АЦӘЫКӘБАР

Амуз. О. Ферзба
Ажә. Б. Шьынқеба

Ам-ра шын-қаң - хаз а -- бар, иаа-цыр-цы-рит

а-цәыкә-бар. А-махә сна-сын иаа-қаа- цар, иал-шоит а-махә иа-хьыкә-кәар

О а-цәыкә-бар а-цәыкә-бар ис - та - хын еи -

тах уз-бар. О а-цәыкә-бар, а-цәыкә-бар, ис - та - хын еи - тах уз - бар.

6

АЦӘЫКӘБАР

Амра шынқаң, хаз абар,
 иацырцырит ацәыкәбар.
 Амахә снасын иаақаацар,
 Иалшоит амахә ихьыкәкәар.

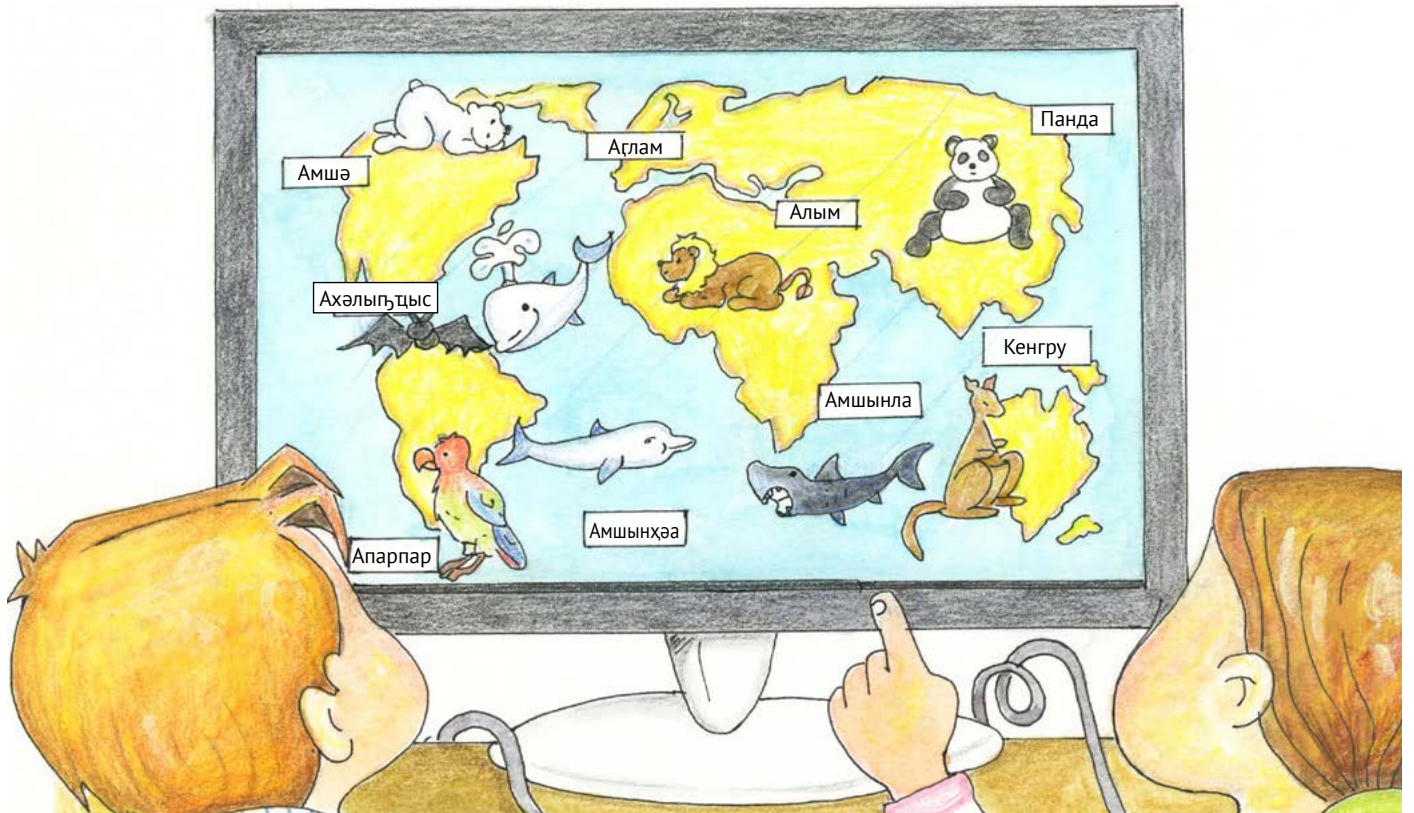
Са сзеигәырғо ацәыкәбар
 Истахын ишықоу инхар,
 Аха изит ахабар,
 Иқәнарбазаап аҕакар.

О, ацыыкәбар, ацәыкәбар,
 Истахын еітах узбар.

1   **Уахэагышы (Бахэагышы), ухэыу (бхэыц), атак каца**

- 1- Ахрей Сеҗенаи иакарцои?
- 2- Уара угаанарала Сеҗенаи рахэқәас бзиа илбоу?
- 3- Ирацәаны ицәажәо иарбану?
- 4- Кенгру иафои?

2 **Узырфы(Бзырфы), утакқәа(бтакқәа гәта**

3 **Уагышы(Багышы), инагза, Узырфы(Бзырфы), игәта**

2 Асахьякәа аномер рыҭа

- 1-Аҭарҭалыкь   2-Ашышкамс   3-Аҭыс   4-Аҭысыз
 5-Ахәа   6-Аинцәыш   7-Акамыршша   8-Акәуа
 9-Анцәаижә

Шьяпык змоу	Q-шьяпык змоу	Ҕыш шьяпык змоу	Ф-шьяпык змоу

3 Абызшәа ахархәара

Аҭыс   Q-шьяпык   амоуп

АQ-шьяпык

Ари   аҭыс   шьяпык   ауп   иамоу

Ари   аҭыс   шьяпык   ауп   иамоу

Аҭарҭалыкь зынзаскгы шапы амазам. Қоҳ!!!!

6 Узырқы(Бзырқы), ихәа

Алхаси Миланаи хәмаражәала еицәажәоит.

- Акы
- Аҭыма тәоак амоуп.
- Ус шыҭақало?
- Иқалойт.

.....

- Qба.
- Аҭыма Q-тәоак амоуп.
- Ус шыҭақало?
- Иқалойт иацәызыз абеит.

- Хҭа.
- Аҭыма х-тәоак амоуп.
- Ус шыҭақало?
- Иқалойт.

АQба рыбжьара даеакгы цәырцит.

- Ҕшба.
- Аҭыма Ҕыш-тәоак амоуп.
- Ус шыҭақало?
- Иқалойт.

Аха уи шақалаз сыздырзом

5   Узырфы (Бзырфы), ихарба,

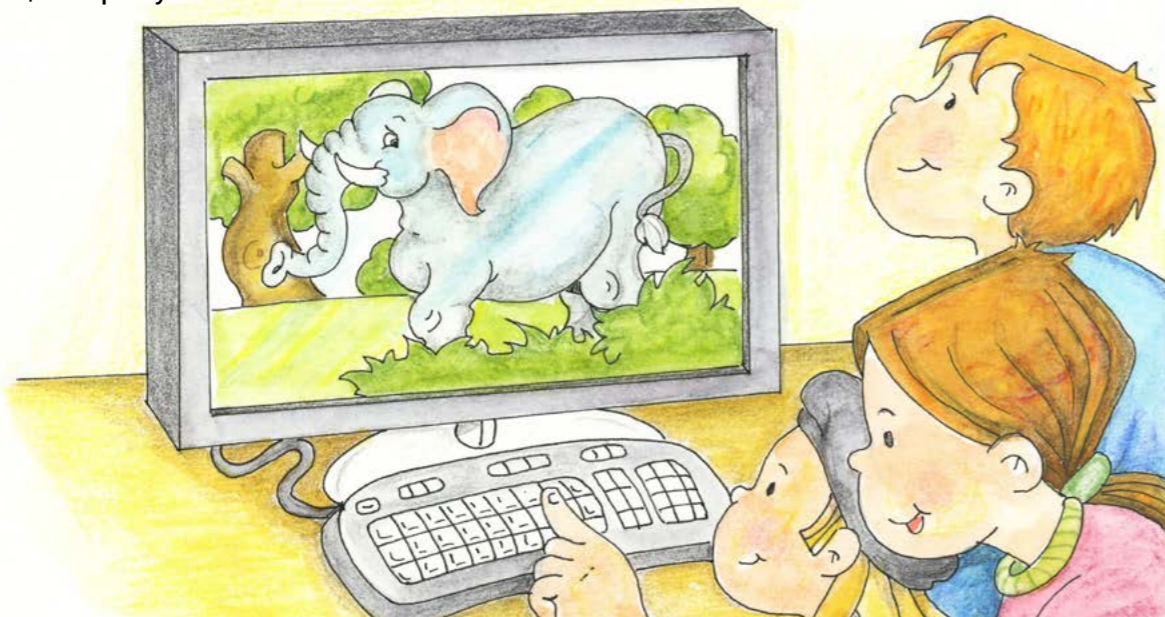
ианхаз ѿ-хаиуанк уфыза(бфыза) иеилыркаа.

6 **Абызшэа ахархэара**

Ажыа алымхақаа шкээкэоуп.
Ажы лымхашкээкэоуп.

7

- 1-Аслан ицкьоума? икьашьума?
- 2-Асланқэа изызысаума?
- 3-Асланқэа иргоу?

8 Узырфы (Бзырфы), утауқэа (бтакқэа) гэта.

9 Иухэыцуеи? (ибхэыцуеи?) Узырфы (Бзырфы), нас “ааи” ма “мап” хэа

1-Агламқэа амшынхэақэа реиҗа идууп.

ААИ МАП

2-Амшынхэақэа агламқэ реиҗа иоууп.

ААИ МАП

3-Амшынхэақэа агламқэа реиҗа иҗеѿуп.

ААИ МАП

4-Асланқэа ахэлыгыцыскэа реиҗа икьашьуп.

ААИ МАП

5-Асланқэа бегемоқэа реиҗа иҗэҗэоуп.

ААИ МАП

6-Амшынлақэа амшынхэақэа реиҗа иаууп.

ААИ МАП

10 Абызшәа ахархәара

A- Руа реиҳа.....

Аслан ахәлыпътыс еиҳа идууп .

Ахәлыпътыс реиҳа ихәыцуп.

Амшә реиҳа иғәғәоуп.

B- Руа агыи еицкыс реиҳа.....

Аслан ахәлыпътыс еицкыс раҳа идууп.

Амшә ақәыцьма еицкыс раҳа иғәғәоуп.

C- Руа агыи еицкыс раҳа раҳа.....

Аслан ахәлыпътыс еицкысгы раҳа идууп.

Амшә ақәыцьма еицкысгы раҳа иғәғәоуп.

11

УА МШЫБЗИА

Амуз. В. Санаиа
Ажә. М. Микаиа

Уа мшы-бзи - а са сыҕ-са- гыыл, сгәы-гыр -та ду А - цсны.

Е - сым-ша исы-маз сыҕс-ад-кыл, сгәа-а-ца-а и -таҳә-хәа - ны.

е - сым-ша исы-маз сыҕс-ад-кыл, сгәа-а-ца-а и -таҳә-хәа - ны.

А а а а ...

УА МШЫБЗИА

Уа мшыбзиа са сыҕсадгыл.
Сгәыгырта-ду. Апъсны
Есымша исымаз сыҕсадкыл, сгәатца итаҳәхәаны,
Есымша исымаз сыҕсадкыл, сгәатца итаҳәхәаны,

Уа мшыбзиа, са сышьхакәа,
Изышза сызғагышуа.
Ахра ирҕысуа арҕашкәа,
Ачарахәа еилашуа.

12 Акәалап иҕоу ажәақәа ухы (бхы)иархәа,ахәоу еиқәыршәа.

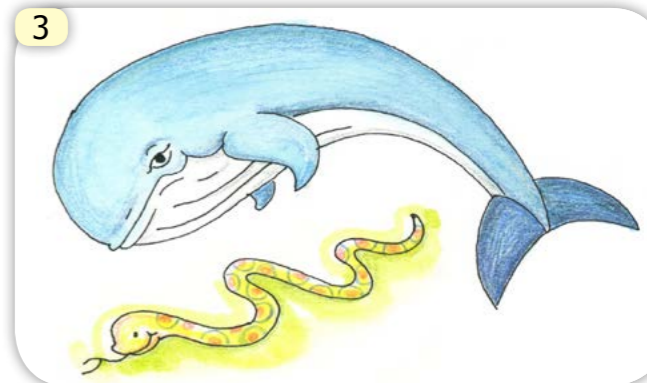
Ацгәы алым еиҳа иагуп.

1

Алым быжьмырга Ағәғәа Аәа

3

Ау Акьяә

2

Иласу Иласым

4

Абзиа Ацыхәа

13 Узырҕы (Бзырҕы), ашә агъсы ахатаны уеатаны (беатаны) ихәа.

Сныкәоит.
Сныкәоит.
Избои?
Алымк збоит, сара
Сеиҳа идууп.

Сызсоит.
Сызсоит.
Избои?
Амшынлак збоит, сара
Сеиҳа ицәыршәагоуп.

Сеыстәахуеит.
Сеыстәахуеит.
Избои?
Хәылпътыск збоит, сара
Сеиҳа ихәыцуп.

Сгылоуп.
Сгылоуп.
Избои?
Маҕык збоит, сара
Сеиҳа ипоуп.

Стәоуп.
Стәоуп.
Избои?
Маамынк збоит, сара
Сеиҳа имацьаноуп.

Реиҗа ихараку
 Реиҗа илаҗәу
 Реиҗа иауу
 Реиҗа икьяәу

Арт азцаарақәа рҗаққәа Милана
 илаҳәа илырҗа.
 Руа реиҗа ихаракны инхоузеи?

Руа реиҗа илбааганы инхоузеи?

Руа реиҗа арба еицкыс илбааганы инхоузеи? аҗьа еицкыс ихаракны
 инхоузеи?

Руа арбаҗы адаҗы реиҗа илбаганы инхоузеи?

Руа реиҗа иауузеи?

Апҗхьашьей афьшьей стоит.

Г г

Га Гы

Абгахәыцы Аб _ ахәыцы _ _ _ _

Агара А _ ара _ _ _ _

Ага А _ а _ _ _ _

Акымзаракы змамыз ф-цәык имазаарын.
 Афцәык рьетцәақәа кашәазаарын.
 Быҗьфөишьцәа рьетцәақәа ирылашәазаарын

Гь Гь

Гьа Гьы

Аҳаргь Аҳар _ _ _ _

Алагьан Ала _ ан _ _ _

Сара сгәыла зынзаск даангылом.
 Иажәабҗьқәагы цхәапҗцәара рымазам.

Ап̄хъашъеи афышьеи сдоит.

Қь қь

Қьа Қьы

Ақьачақь

А.ача _

_____

Ақьала

А _ ала

_____

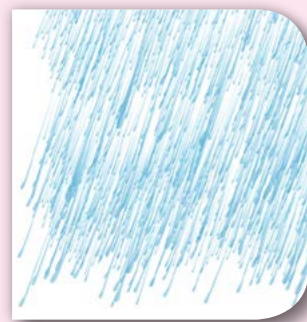

Ақьышә

А _ ышә

_____

Амышә ахышә ап̄ышә ақьышә ап̄шь-шьапык.
Ҙык ғ-ғык рыла ағәра узыхғәуам.
Кәтыш ехәасын п̄ырғыш еыхәанахит

Қә қә

Қәа Қәы

Ақәа

А _ а

_____

Ақәаб

А _ аб

_____

Азгәаҗа- қәа ахып̄хъазара рацәа рбагоуп. Ақаб-Ақабқәа. Абга-Абгақәа

Ап̄хъашъеи афышьеи сдоит.

Дә дә

Дәа Дәы

Ардәына

Ар _ ына

_____

Б б

Ба Бы

Абирақ

А _ ирақ

_____

Ацара лашароуп. Ацарадара лашцароуп.

Ашәҗ

Ашә _

_____

Ашьауардын

Ашьауар _ ын

_____

Ап̄хьашьей афышьей сдоит.

Амра

Ам _ а

_____

Аап̄ын ааит ашәт хәыцқәа
Даара ип̄шзаны ишәтит.

Асаркья

Асар _ а

_____

Ашәакәа

Ашәа _ а

_____

Ап̄енц̄ыыр

Ап̄ен _ ыр

_____

Аап̄ын п̄ышза гәхьаазгоит.
Адуней п̄ышза дууп.
Уара(Бара) уг̄шзазар (бп̄ышзазар) саргыы
сп̄ышзоуп.
Ап̄шзарақәа зык̄лоуп

Ап̄хьашьей афышьей сдоит.

Ауаргьала

Ауар _ ала

_____

Атып̄ҕа

Атып̄ _ а

_____

Афымсаг

Афымса _

_____

Ашышкамс

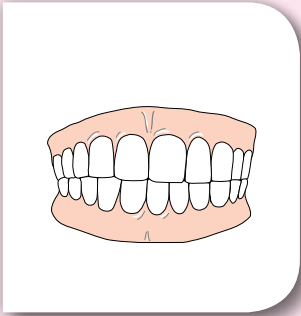
Ашыы _ камс

_____

Сарс сдухар сара сдухар
Амзахь аецәахь сып̄рып̄
Сп̄ырны ажәәан өатцәкакара акны
Абду амзае дызбап.

Апхъашъеи афышьеи сцоит.

Ахапъыц

Ахапъы _

_ _

Ахэынапъ

А _ ынапъ

_ _ _ _

Апъслыш

Апъ _ лыш

_ _ _

Ала

А _ а

_ _

Камлиа Кәмлеи игъхэыс Цыхъчаным,кәпъын,
Аспъа нырцә Апъсуа иалхәаз жәдырузар.

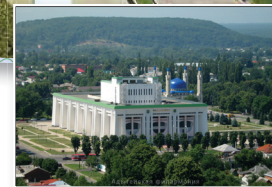
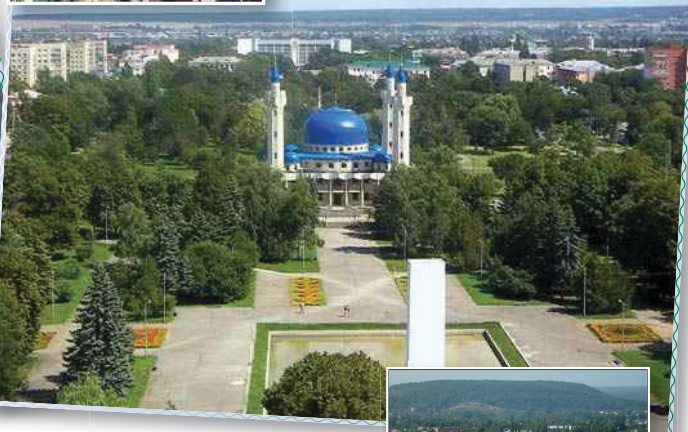
АХЭҢА-5. АҢСШЬАРА ААМҢА

Налчык

Маикоп

Сухэм

Ушьта җсшьара хакоуп. Ари аҗсшьара Кавказ исхызгоит.

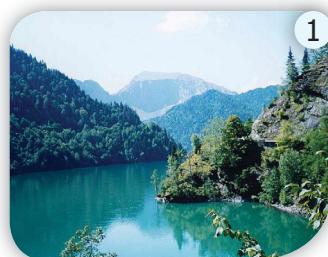
Ирацэаны сгэиргъоит. Зегъы хбар сҗахуп. Налчык, Маикоп, Сухэм

1 **Узырфы (Бзырфы). Иарбан ирбар рҕаху атыпҕкэа?**

2 **Кавказ иубар (иббар) абуотахкэоу? (абабҕахкэоу?) Уфызаи (бфыizei) уарей (барей) шэеицэажэа.**

Азиа рита

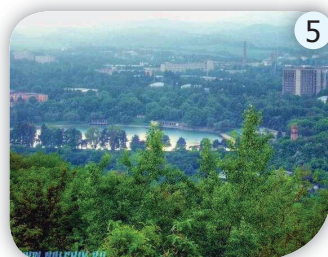
Аҕба

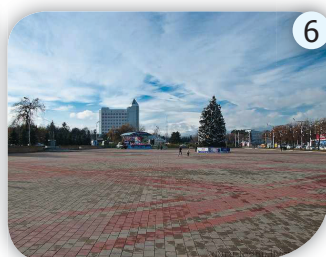
Ацха Каҕыш

Сасрыкэа

Налчык Апарк

Аҕсны Ашта

Горки Иҕарк

Азиас Аҕшахэа

3

4 Абызшәа ахархәара

Хара аидгыла акны иахзыгышуп.

Налчык Ерцахә хбап.

5 Иабакоу?

Ахра; Милана, иаиуа Атахмада хиазцаап.

Милана; Мшыбзиа сеиҕабы.

Атахмада; Мшыбзиақәа.

Милана; Аказы, сшәазцаар сҕахын!

Атахмада; Изыкамлоу, ибзиоп.

Млана; Ҳара, Ғыркәтәылантә хааит.

Сымшашьозар хҕбалеит.

Атахмада; Шәабацоз?

Алхас; Адигье Хаасехь хҕар хҕахын.

Хҕызцәеи хәреи, уа хәибабонь хәкан.

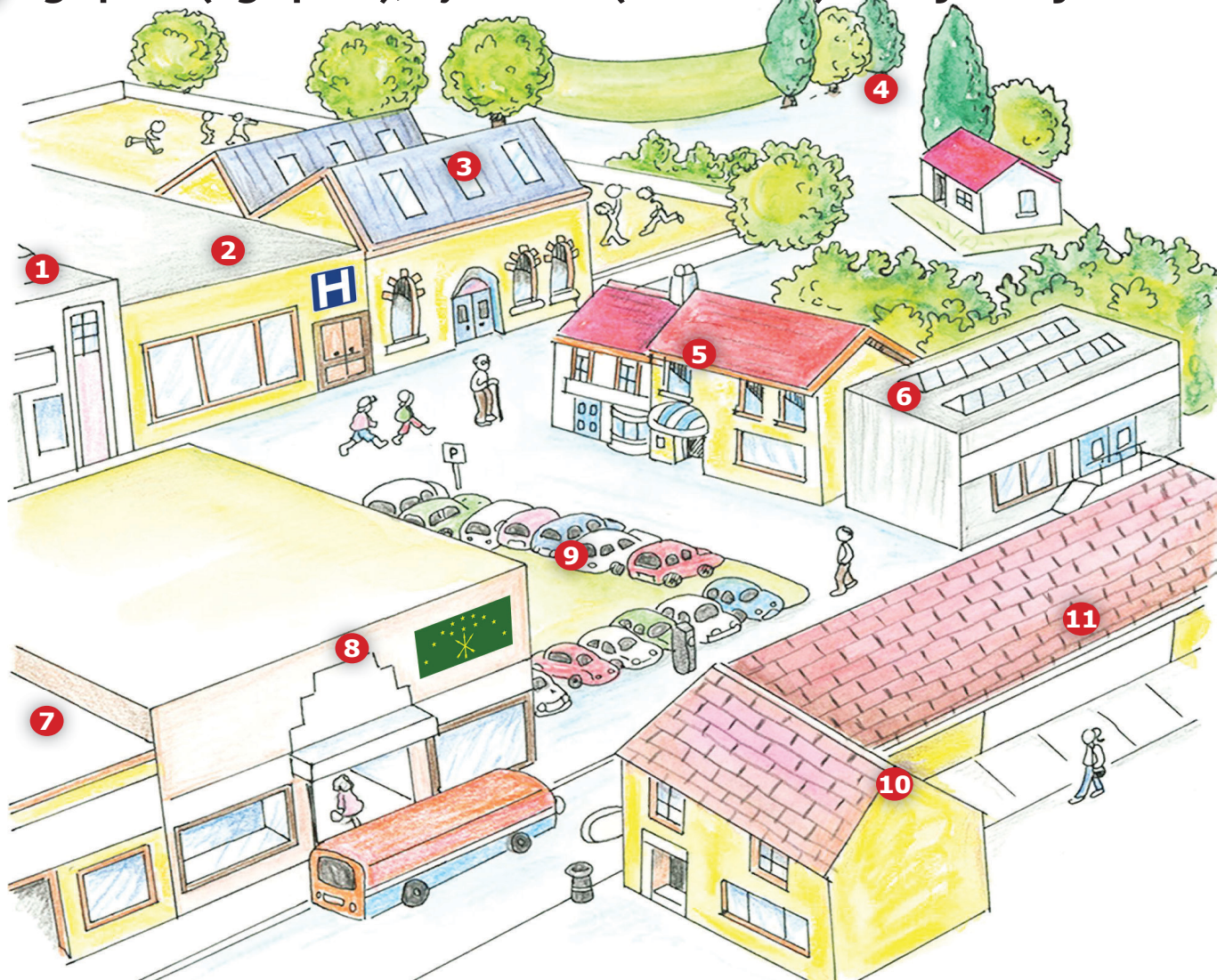
Атахмада; Ғәыршас иҕашәымтқан, шәазааигоуп. Абри аганала шәышыашьо шәца, Атеатыр аҕапхьантә шәышьнеиуа, абиблоетка шәнадгылоит, нас арҕарахь ала шәнеир, Хасегьы жәбооит.

Ахра; Итабууп даара, Анцәа агәыбзиара шәыгимжәаит.

Милана; Даараза итабууп, абзиаразы

Атахмада; Абзиаразы, мшамш шәақәшьааит.

6 Узыршы (Бзыршы), иуахақәо (ибахақәо) атыпқәа пшшаа?

1-Атеатр

2-Ахәшәтәыртә

3-Ашкол

4-Апҕарк

5-Акрыфарта

6-Абиблиотека

7-Ахәаахәтыртә

8-Аидгыла

9-Автопарк

10-Ачыста

11-Амузеи

7 Абызшәа ахархәара

Амузеи Гәыпсе лармарахь иҕоуп.
Абиблиотека Гәыпсе ларҕарахь иҕоуп.

Ахра Гәыпсе лапхьа дҕоуп.
Сырма Гәыпсе лышьтахь дҕоуп.

Абиблиотека

Ашкол

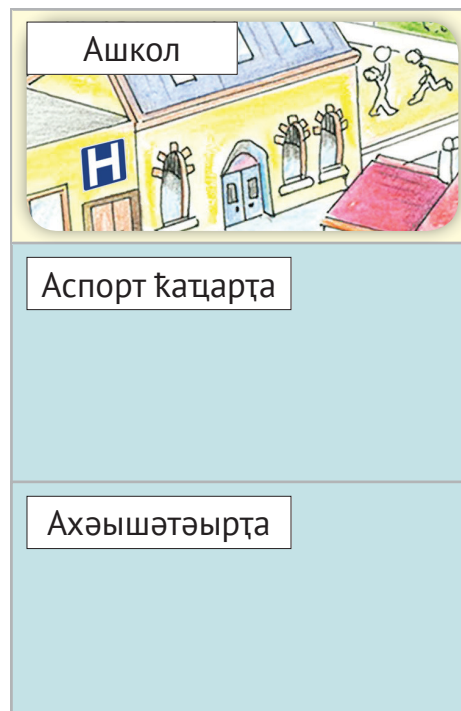
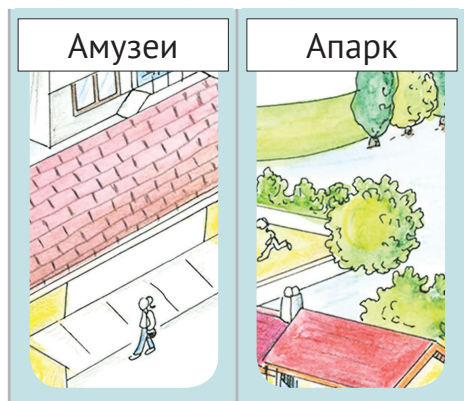

Амузеи

Абиблиотека ачыста арғырахъ икоуп.

Ашкол абиблиотекеи амузеи рыбжьара игылоуп.

8 Шәышһазцои?

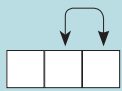
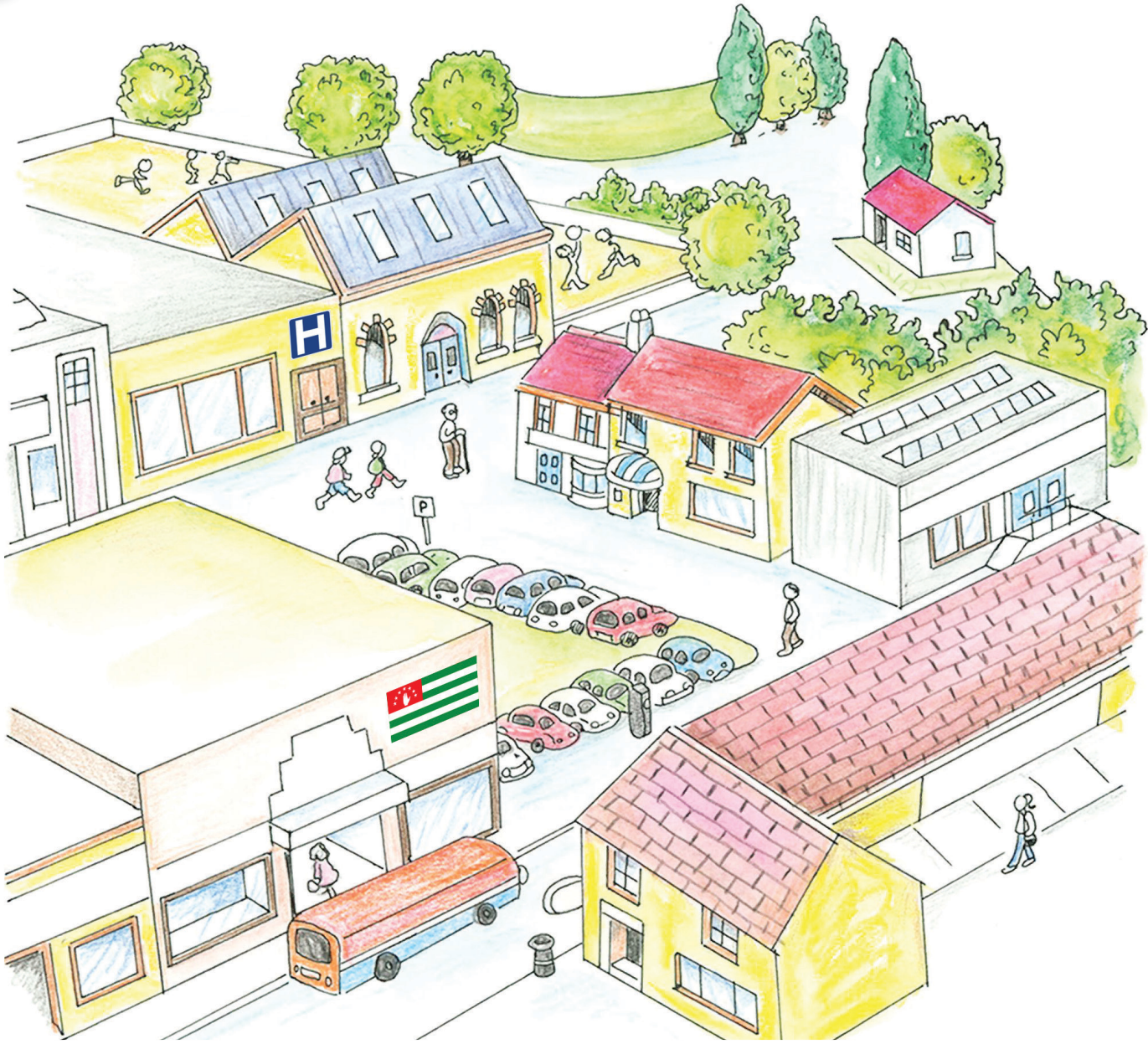
Ара шәкоуп.

9   Узырфы (Бзырфы), иарба.

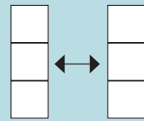

10 Уажэы азэи азэи шэеизтаа, амѡа аххэаа Кашэца; ахсаала иагқэоу атыпъқэа Шэыпъшаа. (ахсаала аѡыза ашэќэы ашьтахь икоуп.)

11 Узырфы (Бзырфы), уагыха (багыха), инашоума инашамма?

...аанда

.. аҕагыха

1- Абиблиотека, Акрыфарта аҕагыха иҕоуп.

Аии

Мап

2- Амашына апарк, ахэаахэтырта аанда иҕоуп.

Аии

Мап

3- Акино, Азсарта зтарчы аанда иҕоуп.

Аии

Мап

4- Ашкол, Апочта аанда иҕоуп.

Аии

Мап

5- Апарк, акрыфарта аҕагыха иҕоуп.

Аии

Мап

6- Автобус аҕагышьярта, амашына апарк аҕагыха иҕоуп.

Аии

Мап

7- Азсарта зтарчы, ашкол аҕагыха иҕоуп.

Аии

Мап

Апұхьяшыеи ақышыеи сцоит.

Р р

Ра Ры

Араса

А_аса

.....

Амра

Ам_а

.....

Ацуфара-ажәван акны ашыта еикәатәа змоу, адгыл акны асаркыа еикәатәа зырџо, ахәша зыкәшәо апұта-атцаа-амца-арџаш

Ф ф

Фа Фы

Ателефон

Ателе_он

.....

Арацәа

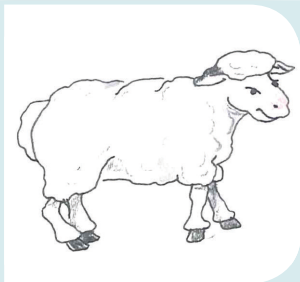
Ара_а

.....

Абзиабара сара даара сгәы иахәоит, сылақәа рхала бара бахь игъшуеит.

Ап̣хъашъеи аф̣ышъеи сцоит.

У у

Уа Уы

Ауаса

А _ аса

.....

Ауада

А _ ада

.....

Аа Аа

Аа Аа

Ааны

А _ ны

.....

Ааыза

А _ ыза

.....

Аиарта

А _ арта

.....

Абга иф̣рыбзо ахэы ик̣этəуоп.
Анеисуаз иак̣əшəеит
Иулахааит абга хэычы
Итабууп ак̣эыц̣ьма-ду. Уабанык̣əа?
Шəарыцара сцоит.
Шəарыцара ба?
Ааи шəарыцара. Аамта умазар уаргыы узгап.
Иуфарыцой?
Исшəарыцо рацəуоп. Ап̣слахə. Абнацə.

Апұхьяшыеи ақышыеи сцоит.

Ахаачыс

А _ аачыс

.....

Ацэыкэбар

А _ ыкэбар

.....

Атыгы

Аты _

.....

Оба

_ ба

.....

Ачқыгы

Ач _ ыгы

.....

Апұхьяшыеи ақышыеи сцоит.

Ахэы

А _ ы

.....

Аласкэыгэ

Аласкэы _

.....

Абнауард

Абна _ ард

.....

Ацэа зхыу ахэача

Ацэа зхыу а _ ача

.....

Абжы

Аб _ ы

.....

Арашэыга

Ара _ ыга

.....

Амшэ
Ахэы зқэу амшэ - Ахахэы змоу амшэ
Уара ари ақара узеипұхьаттоузеи?
Аласа зумкэкэои? - Шыап кьақэ.

Ап̣хъашъеи афышъеи сцоит.

Ажә

А _

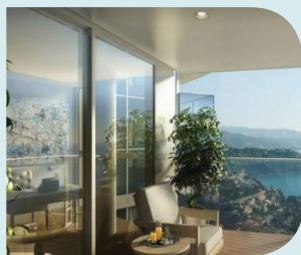
.....

Адамра

Адаь _ а

.....

Абарца ацақа

Абар _ а а _ ақа

.....

Аҕба

А _ ба

.....

Аҳатцла

А _ атцла

.....

Ашылы лыхәта

Ашылы лы _ та

.....

Аеш
Сара схафып̣шза сыеш хәычы.
Зцыхәа хәычы шьтызхуа.
Ауаа уағьлар ушәырҳаны
Утып̣ хәычы уетоужьеит.

Апұхыашьей ақышыей сцоит.

Ақыр

А _ ыр

.....

Анышә

Аны _

.....

Азәы

А _ ы

.....

Иури

_ ури

.....

Иунус

И _ н _ с

.....